

Begge grupper anses som funktionelt uafhængige efter grundlovens § 64, 1. pkt., men det antages, at de ikke beskyttes af bestemmelsens 2. pkt., der beskytter udnævnte dommere mod afskedigelse og forflyttelse, idet dommerfuldmægtige og retsassessorer i disse relationer er stillet som alle andre statsansatte embedsmænd.

4.4.1 Uansøgt afskedigelse af retsassessorer og dommerfuldmægtige

Justitsministeriet kan principielt afskedige retsassessorer og dommerfuldmægtige efter et frit skøn. Afgørelse om afskedigelse forudsætter dog, at der foreligger et sagligt grundlag for beslutningen. Afskedigelsen skal således være rimeligt begrundet i den ansattes eller tjenestestedets forhold og kan f.eks. skyldes, at vedkommende ikke er i stand til at udføre sit arbejde på forsvarlig måde. Herudover gælder de sædvanlige retlige grænser for de hensyn eller kriterier, der inddrages i denne skønsmæssige afvejning. Eksempelvis kan nævnes lighedsgrundsætninger, proportionalitetsprincippet og de grænser, som magtfordreningsskæret sætter.

Justitsministeriet har praktisk talt aldrig truffet afgørelse om uansøgt afskedigelse af retsassessorer eller dommerfuldmægtige. Ministeriet har i de senere år kun behandlet enkelte sager, hvor spørgsmålet om afskedigelse har været overvejet som følge af alkoholproblemer m.v. og manglende kvalifikationer. I en enkelt sag er der sket afskedigelse.

Afskedigelse kan også ske ved dom afsagt af Den Særlige Klageret, som er kompetent i sager, hvor en privat anser sig krænket ved utilbørligt eller usømmeligt forhold fra retsassessorers og dommerfuldmægtiges side under deres embedsudøvelse, jf. retsplejelovens § 55, jf. § 49, stk. 1. Selv om § 55 kun omtaler tjenestemænd, behandler klageretten i praksis også klager over overenskomstansatte dommerfuldmægtige.

Retsassessorer

Retsassessorer er som anført tjenestemænd og kan afskediges efter reglerne i tjenestemandslovens kapitel 5.

Efter tjenestemandslovens § 28, 1. pkt., kan tjenestemænd afskediges uden ansøgning med 3 måneders varsel til udgangen af en måned. En tjenestemand kan afskediges efter denne bestemmelse, bl.a. hvis han findes uegnet til at bestride sin stilling, eller hvis der består samarbejdsvanskeligheder. Sådanne afskedigelser af tjenestemænd i staten forekommer forholdsvis sjældent.

Afsked kan efter § 28, 2. pkt., ske med kortere varsel end de normale 3 måneder, såfremt den er begrundet i, at tjenestemanden som følge af strafbart forhold, tjenesteforseelse eller mislighed er uskikket til at forblive i stillingen.

Dommerfuldmægtige

Dommerfuldmægtige er ikke direkte omfattet af funktionærlovens anvendelsesområde, men ansættes på grundlag af en kollektiv overenskomst indgået mellem Finansministeriet og en række organisationer under Akademikernes Centralorganisation, herunder Danmarks Jurist- og Økonomforbund.

Overenskomsten henviser imidlertid til funktionærlovens regler om varsling og fratrædelsesgodtgørelse. Om afskedigelsesproceduren er fastsat detaljerede regler i overenskomstens § 21.

Om de gældende regler om afskedigelse af dommerfuldmægtige og retsassessorer henvises i øvrigt til betænkningen side 281 f.

4.4.2. Uansøgt ændring af tjenestested for retsassessorer og dommerfuldmægtige

Retsassessorer og dommerfuldmægtige er ikke som dommere ansat ved et bestemt embede, men ansættes/udnævnes i »Justitsministeriet med tilhørende institutioner«. Deres tjeneste fastsættes indtil videre ved et nærmere angivet embede og i øvrigt med hele landet som ansættelsesområde.

Det vide ansættelsesområde indebærer, at retsassessorer og dommerfuldmægtige er forpligtede til at underkaste sig ændringer med hensyn til det sted i landet, hvor arbejdet skal udføres, ligesom de er forpligtede til at gøre tjeneste ved f.eks. anklagemyndigheden eller administrationen, uden at der foreligger forflyttelse, dvs. en stillingsændring, som den pågældende ikke har pligt til at acceptere.

Retsassessorer flyttes i praksis kun til andet embede efter ansøgning.

Som det fremgår ovenfor af afsnit 2.1.2., er det forudsat, at dommerfuldmægtige skal gøre tjeneste ved flere embeder. De fleste stillingskift sker efter ansøgning, men for at opfylde det samlede uddannelsesbehov og for at besætte stillinger i visse dele af landet er det undertiden nødvendigt at opfordre fuldmægtige til at søge en anden stilling.

Om uansøgt forflyttelse henvises i øvrigt til betænkningen side 284 f.

4.4.3. Konstituerede dommere

Alle, der ansættes som byrets- eller landsdommer, har været konstitueret som dommer. Det gælder også dommere, der er rekrutteret fra Justitsministeriet,